

Впровадження НЕПу в УСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності.

План уроку

- ◇ Впровадження НЕПу в УСРР. Суспільно-політичне життя.
- ◇ Ліквідація багатопартійності.

Впровадження непу в Україні

Визначення
поняття

Нова економічна політика (неп) — економічна політика більшовиків в Україні в 1921—1928 рр., що змінила політику «воєнного комунізму» та базувалася на впровадженні елементів ринкової економіки

Дата впровадження

Березень 1921 р. — рішення X з'їзду РКП(б) про перехід до непу

Причини

- Глибока економічна криза як наслідок громадянської війни та політики «воєнного комунізму».
- Політична криза (масовий опір політиці більшовиків — селянські повстання, страйки робітників, виступи в армії та на флоті).
- Початок реалізації плану ГОЕЛРО (Державна комісія з електрифікації Росії), який передбачав будівництво електростанцій та заводів в Україні (реалізація цього плану вимагала надмірної витрати матеріальних ресурсів).
- Політична та економічна ізоляція більшовиків на міжнародній арені.
- Намагання утримати владу в будь-який спосіб

Особливості впровадження непу в Україні

- Неп в Україні був запроваджений пізніше, ніж у Росії (у 1922 р.).
- Висока ставка продподатку.
- Застосування репресивних заходів під час вилучення продподатку.
- Уведення непу в умовах голоду 1921—1923 рр., що відсунуло нормалізацію становища в сільській місцевості на рік-півтора.
- Широка підтримка українським населенням заходів непу

Відбудова промисловості та сільського господарства

Сільське господарство

- Затвердження резолюції «Про заміну розкладки натуральним податком», згідно з якою передбачалося скасування продрозкладки і введення продподатку. (Мета продподатку — стимулювати сільськогосподарське виробництво; на відміну від продрозкладки, де встановлювалися тверді норми здачі продовольства і реквізувалися всі надлишки, продподаток встановлювався у вигляді відсоткового відрахування від виробленої продукції, продподаток був значно менший за продрозкладку — 20 %, у той час як продрозкладка була фактично в середньому вдвічі більшою.)
- Дозвіл на оренду землі на використання найманої праці.
- Розвиток різних форм кооперації

Промисловість

- Продаж у приватну власність дрібних та частини середніх підприємств.
- Дозвіл на оренду та використання найманої праці.
- Об'єднання великих підприємств у трести та переведення їх на госпрозрахунок.
- Скасування загальної трудової повинності.
- Перехід від зрівняльної до відрядної заробітної плати.
- Дозвіл на створення концесій

Грошова реформа 1922–1924 рр.

Мета

Впорядкування грошової системи, яка перебувала на межі колапсу; зупинення інфляції; створення бази для успішного впровадження непу

Зміст

Обмін старих знецінених рублів («радзнаків») шляхом деномінації на нові та впровадження твердої, забезпеченої золотом валюти — червонця

Перебіг

1922 р. — прийняття ВУЦВК декрету «Про заходи щодо впорядкування фінансового господарства». 12 жовтня 1922 р. — заснування Державного банку, який став регулювати грошовий обіг. Створення єдиної грошової системи, яка включала однакові за платіжною силою банківські квитки (червонці), казначейські квитки (рублі) та розмінні монети

Результат

Уведення в країні твердої конвертованої грошової одиниці (червонця) дозволило зупинити інфляційний процес, забезпечити відбудову народного господарства; стабілізація курсу валюти сприяла розвитку кредитування; у 1921—1923 рр. була створена радянська кредитно-банківська система

Початок індустріалізації народного господарства

Початок реалізації

Грудень 1925 р. — проголошення XIV з'їздом ВКП(б) курсу на індустріалізацію країни

Визначення поняття

Індустріалізація — комплекс заходів із прискореного розвитку промисловості, вжитих ВКП(б) у період другої половини 1920-х до кінця 1930-х рр.

Причини

- Забезпечення економічної самостійності й незалежності СРСР.
- Ліквідація техніко-економічної відсталості країни, модернізація промисловості.
- Створення технічної бази для модернізації сільського господарства.
- Розвиток нових галузей промисловості.
- Зміцнення обороноздатності країни, створення військово-промислового комплексу.
- Стимулювання неухильного зростання продуктивності праці та на цій основі підвищення матеріального добробуту і культурного рівня трудящих

Джерела

- Перерозподіл коштів на користь промисловості за рахунок сільського господарства.
- Експорт сировини, продовольства.
- Залучення особистих коштів громадян (державні позики, ощадкаси).
- «Споживчий аскетизм населення» (замороження заробітної плати робітників і службовців, згортання виробництва товарів широкого вжитку, уведення карткової системи).
- Використання безкоштовної примусової праці політичних в'язнів